

Fra Ante Cikojević

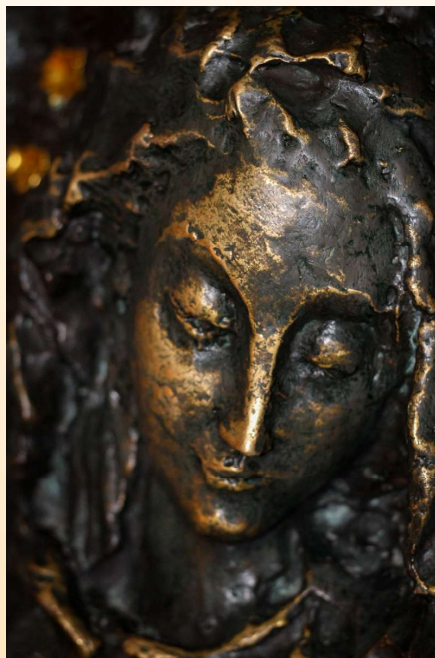
fra Mate Šakić

Fra Ante (Marko) Cikojević, sin Jure i Marije rođene Babić, rođen je u Studencima 18. veljače 1871. godine. U franjevački novicijat ulazi 25. rujna 1889. godine na Visovcu, a svečane zavjete polaže 4. listopada 1894. godine u Makarskoj. Studirao je u Zaostrogu od 1890. do 1892. godine te u Makarskoj od 1893. do 1895. godine. Za svećenika je zaređen 28. siječnja 1895. godine. Umro je 20. listopada 1956. godine u Makarskoj.

Kroz svoj redovnički život bio je na sljedećim službama: župnik u Drašnicama, samostanski vikaru Makarskoj, magistar bogoslova u Makarskoj, profesor bogoslovlja i etike, prirodnog prava, sociologije, moralke i dogmatike. Još je vršio službe definitora, voditelja OFS-a u Makarskoj, a bio je i prefekt studija i provincijal u tri mandata, vikar Provincije, Generalni vizitator u Franjevačkoj provinciji Bosne Srebrene, gvardijan u Makarskoj, samostanski vikar u Zagrebu i ispovjednik u Makarskoj.

Fra Ante se često potpisivao pod pseudonimom «Obad sa Zevelima». Riječ je o planini Zavelim (1347 m n/v) koja danas tvori prirodnu granicu između Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a pod čijim se okriljem nalaze rodni mu Studenci. U svom djelu "Uspomene" u kojima je zapisao ponešto o svom putu do svećeništva donosi nam sljedeće:

"Moj otac i majka želili su, da naučim služiti sv. Misu. Zato sam neko vrijeme

svaki dan išao pod Gredu k fratrovoj kući. Tu sam učio sa fratrovim sinovcem Ivom poslije fra Ilijom i sa još nekim Stipovićem. Stipović je bio od 11-12 godina. Ja mislim nisam imao niti osam. Ivo nas je oba učio, jer je on već stricu služio misu. Kad smo obojica bili pola gotovi jedne nedjelje fra Kleme nas je uzeo, da služimo misu. Crkva je bila puna svijeta. I moj otac bio je prisutan. Sigurno je rastao kako njegovo dijete služi pri svetom činu."

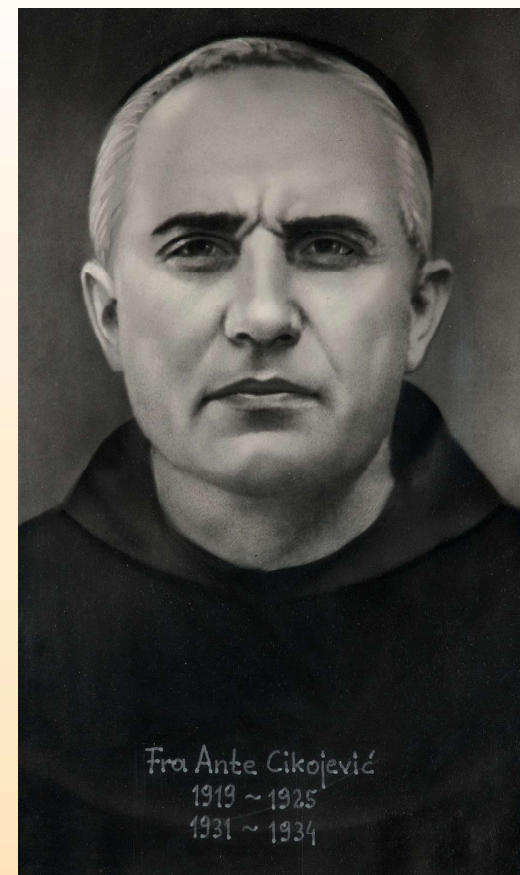
Nadalje piše o svom odlasku u imotski samostan: "Godine 1881. poveo me otac u samostan Imotski da se štogod poučim. On me nije mislio slat u fratre, jer nije mogao pomišljati, da bi mogao odoljeti troškovima.

Obučen sam bio u ondašnjoj narodnoj nošnji: suknene široke gaće, jačerma i kumpanič, pripasao sam mali pripašajić od mekog crljenog saktijana - za pripašajem. Imao sam mali nožić sa ručicom od bjelokosti. Pravi gorski haramija! Tomu se nije čudit. Za moga djetinjstva ljudi su se junački odijevali. Kad bi dolazili u crkvu ili u kakove sastanke, uvijek bi imali za padom malu pušku i veliki nož bjelosapac. To je bila dika i ures osobito momaka, a i starijih ljudi. I djeca su nešto imala od toga, ali mnogo manje. Tako sam i ja imao mali pripašajić i mali nožić za pripašajem, da mi to bude dika i ures u gospodskom gradu."

Fra Ante biva za svećenika zaređen 28. siječnja 1895. godine, a proslavu mlade mise u Studencima opisao je ovako: "Na početku četvrte godine o svetoj Obitelji rekao sam sv. Misu. O polugodu pošao sam na Studence, da rečem sv. Misu za svoje, ali tamo sam uhvatio veliku upalu pluća i morao sam u Makarskoj ležati sve do pred svršetak škole. Naravno u školu nisam išao nego sam se sam pripravljačao za ispite. Na školske sam ispite pristupio zajedno s ostalim drugovima. Odgovarao sam upravo dobro."

Fra Ante je pisao prigodne pjesme i članke o bosanskim i dalmatinskim franjevcima te teološke i moralne rasprave. Javljao se u Glasniku sv. Ante, Serafinskom perivoju, časopisu Hrvatskoj straži i u istoimenom dnevniku, Bogoslovskoj smotri, Jadranu i Novoj reviji. Osobito je odjeknula njegova polemička brošura, navodi Leksikon, u kojoj je branio bosanske franjevce za spora s nadbiskupom Josipom Stadlerom oko uspostave redovite crkvene hijerarhije u BiH 1909. godine. Tiskao je deseteračke poslanice "Imotskim Krajišnicima" i "Odgovor krajiškinje vile Josipu Virgilu Periću".

Najpoznatije mu je djelo „Cetinska ruža“ iz 1935. godine, a koji predstavlja deseterački spjev u dvadeset dva pjevanja posvećen

Gospi Sinjskoj, ujedno Gospi Ramskoj. Priča započinje pred još jednu od brojnih turskih najezda na ramski kraj, ovaj put nakon velikoga turskog poraza pod Bečom 1683. Puk ramski bježi u Dalmaciju, a Gospa Ramska postat će kroz koju godinu i sinjske bitke Čudotvorna Gospa Sinjska.

U nastavku donosimo nekoliko izvadaka iz djela „Cetinska Ruža“ koje će se ove godine u Studencima predstaviti u okviru proslave 150 godina od rođenja njenog autora fra Ante Cikojevića, a koje se izdaje ispred Župe svetog Ilije proroka Studenci:

Str. 47. – 48.

Joskanova poruka narodu

Pozdravi mi, oče gvardijane,
Cijeli narod sa Cetine ravne,
Poruku im moju zadnju kaži:
Uvijek svoju uzdižite dušu,
Uvijek oči svoje upirite,
Prama nebu gori visokomu.
U volju se Božju predajte,
Kao dijete u naručaj majci,
On je dobar, gledati će dijete!
Mogu doći nevolje i bijede,
Mogu doći i moraju doći.
Jer bez njih ne ima vježbanja,
U kreposti nema čeličenja,
Niti slave, ni po smrti dike,
Al Bog dijete čuvati će svoje,
Na Golgoti bit će uskrsnuće!
Još im kažem, oče gvardijane,
Neka majku uvijek dragu štuju,
Nek ponizna njena djeca budu,
Neka beru po poljima cvijeće,
I sa duše uzdisaje vruće,
Pa nek kite ovu sliku svetu,
Pa će majka milovat dječicu,
Na nje sipat sa nebesa blago!
Da! Nek znadu, oče gvardijane:
Dok Cetina Njojzi bude vijerna
Blagoslov će na Cetini biti,
Rađati će njihne podvornice,
Livade će zelenit se travom,
Ova brda kititi će cvijeće.
Blejati će runatice ovce,
Bukati će voli vitorogi,
Krave će im brizgati sa mlijekom,
A u kućam sklad će skladovati,
I nevinost kod djevoja mladih!

Str. 48. – 49.

Joskanova poruka ocu gvardijanu i svećenstvu

A što tebi da sad, oče, kažem,
Što li tebi, što li tvojim sincim?
Bog vas daje narodu našem,

Da života vođa mu budete,
U nevolji i otac i majka.
S njim ste gladnim gladak gladovali,
S njim ste golim studen podnosili,
S njim ste suze gorke prolijevali,
I uz suze svoju krvcu vruću.
Naša zemlja jest prostrano groblje,
Posuta je kostim mučenika,
Vi među njim prvi mučenici!
Bog vam s neba za to plaću dao!
Napred, oče, tako nastavljajte,
Za svoj narod mučicu mučite,
Za nj budite žrtva blagotvorna,
S njim dijelite sreću i nesreću,
U veselju veselte se s njime,
U nesreći uz njega plačite,
Anđelom mu bud'te tješiteljem!
Nek on žive dok vi s njim živite,
Kad on umre i vi umirate,
Nerastavni budite drugovi,
Nerastavne u prsima duše!
Po Cetini nek nevinost miri,
U dušama kršćanske kreposti!
Sve gajite, oče gvardijane,
Nek sa duša Božja svetost sijeva,
Nek ih ljubav Božija ogrijeva,
Božja djeca da svi budu redom!

Str. 91.

Joskovo (pjesnikovo) prorokovanje u Studencima (Musinac)

o rođenju (autora) fra Ante Cikojevića...

Duh obuze Joskana pjesnika,
Njim pogleda bistro u budućnost.
Stade malo k istoku oltara,
Puku reče: evo uprav ovde,
Dići će se kuća siromašna,
Bit će puna Božijega straha.
Roditelji Bogu će služiti.
Dječica će u posluhu biti.
Molitva će k nebu se držati,
Bog će biti u onomu domu.

Bog će dati kući za uzdarje:
U njoj će se redovnik roditi.
Narodu će svećenikom biti,
Svećeništvo plod će donositi,
Bez bučnosti i svjetskog veličja,
Samo, samo u nutrini duša!
Neće tražit slasti, ni ugođe,
Neće trpit da mu drugi služi,
Njemu radost služiti drugomu!
Njem ugoda prostije odijelo,
I bit žrtva svojoj zajednici!
A Bog će ga nadariti darom,
Kriti će ga, sakriti ga neće,
Bit će pjesnik! — opjevaće bōje
Naše Rame i te slike mile!

Pjevanje petnaesto

Tuga u Cetini za Gospom. Glavari došli
Joskanu nek moli gvardijana da povrači
Gospu. Joskan ima čut da će doći Gospa.
Piše gvardijanu. Gvardijan kaže braći da
će Gospa u Sinj. Narediva Pletikosiću
da ju nosi. Pletikosić s njom ide. S Klisa
blagosivlje. Svečan doček na Radošiću.

Teško ti je siroticam ljutim,
Teško ti je nejakoj dječici,
Kad ostanu bez majčice mlie.
Kuća pusta — puna tugovanja,
Nema sreće nema dozivanja,
Nema tko će pogladit im glavu,
Tko će ljubiti nježane ručice,
Tko će grlit i na prsi stiskat,
Tko će miti, tko li će oblačit,
Tko li vesti bijelu košuljicu,
Kuća prazna bez majčice drage!
Zalud zovu: naša mila nane,
Zalud miso uvijek k njojzi liječe.
Majka sankom u zemljici spava!
Nešto slična u Sinju je bilo,
I u Sinju i Cetini ravnoj.
Otkad sliku izgubiše divnu,
Crna tuga nad njima zavlada —
Bog im daje postojbinu novu,

Novi Misir odabranom puku,
Podvornice rađaju obilno,
Po livadam zeleni se trava,
Krda sita po brdima bleje,
Gojni voli rogovim se diče,
Pune kuće i blaga i mlijeka.
Bolje svega neg u Rami bilo!
Ali nema najvišega blaga,
Nema Gospe — nema drage majke!
Kad god dođu bijelomu Sinju,
Kad ulizu na poklon u crkvu,
Novi mač im prostrijeli grudi —
Majke dobre nema na oltaru!
Pa uzdahnu iz dubine teško:
Gdje si, Gospe, kada ćeš nam doći?
Kada ćemo preda te kleknuti?
Kad će sinci pred tobom moliti?
Dohodio često gvardijane
Da pregleda braću i uredbu,
Kako l' prave sa svojim narodom,
Drže li ga u strahu Božjem —
I braća su njemu govorila,
Jedno treba, oče gvardijane,
Treba Gospu iz Splita donijeti,
Ne možemo narodu se branit —
Uvijek vapi: vratite nam majku!
Ispuni im želje, gvardijane!
A on brke polagano suče,
Misli puno, pa im je rekao:
Moja djeco, nije jošte vrijeme,
Pogibelj je uvijek od turaka!
Split je blizu — nije teško doći!
I tamo je naš hrvatski narod! —
Na te riječi umukli su fratři,
Kod mladega prigovora nema,
Volja viša — tako biti mora!
Al toviše vrijeme izmicalo,
Pa Cetina prepala se ravna,
Da joj sliku prisvoje Splićani
I glavari skupili se redom,
Do Joskana došli vojevode:
Časni Josko, ti si vođa puka,
Gvardijan te za to odabrao,

Tvoja riječ je kod njega moguća,
 Reci riječ, Bog ti sreću dao!
 Mi bez Gospe ne možemo stati,
 Još u Rami bila nam je majka,
 Ona nam je ponajviše blago,
 To mi blago hoćemo imati!
 Ne možemo njega se lišiti!
 Nek nam vrati našu Gospu dragu,
 Il od tuge svi ćemo umrijeti!
 A Joskan im na to otpovrati:
 Moja braćo, seoski glavari,
 I ja nosim bol u srcu momu,
 Bez Gospe mi sve u crkvi pusto,
 Bože prosti, u nju nemili se!
 Ja sam dosad u više navrata,
 Govorio ocu gvardijanu:
 Vrati, oče, našu milu majku!
 On mi dugo nije reko riječi,
 Mislio se, pa mi progovori:
 I od toga doć Je Jednom vrijeme!
 – A to vrijeme siguro je došlo!
 Ja predviđam – Gospa će nam doći!
 Ne znam kako, a ne znam ni zašto,
 Al ta svijest me svega obuzela:
 Doć će u Sinj naša mila majka!
 Volju vašu ja ću ispuniti,
 Pisati ću listak knjige bijele
 Kazat ću mu vruću želju puka,
 Nek ga riješi čeznuća i muka!
 Odmah Joskan knjigu napravio:
 Pozdrav šaljem ocu gvardijanu,
 I svoj braći pod njegovom vlasti,
 Pozdravljaju braća odovuda,
 S njima narod iz Cetine ravne.
 Uz pozdrave ove šaljem želje:
 Evo ima tri godine dana,
 Ti nam pođe na kršno primorje,
 I odnese našu majku Svetu.
 Sretni jesmo, češće te vidamo,
 K nami padaš u Cetinu ravnu.
 Nesretni smo – ne vidamo majku,
 Pa smo oče puki sirotanu
 Kad nas boli na ramenu glava,

Kad u kostim ćutimo protiska,
 Kad u nogam poganica sijeva,
 Kad oboli u bešici dijete
 Kada vol se hranitelj rasvedi,
 Kada stane krepavati blago,
 Kad nevolja uhvati nas koja,
 Mi letimo Sinju bijelomu,
 U crkvi mi tražimo majku!
 Zalud oči po crkvi blude,
 Naše majke među nami nema!
 Puk je tužan, kazat se ne može!
 Jutros sela od svijuh glavari,
 Dodoše mi da te molim vruće,
 Da im Gospu iz Splita povратиš,
 Inače će poginut od tuge!
 Ja im rekoh: ne bojte se ljudi,
 Gospu će nam gvardijan vratiti!
 Ima, oče, već četiri dana,
 Obuze me duševno čučenje,
 Nisu sluti, nego uvjerenje:
 „Gospa mora u Cetinu doći!
 Ne do vele, već do malo dana!”
 To ti javljam, oče gvardijane.
 Ne molim te, jer sigurnost imam,
 Ja ću s pukom iščekati majku!
 Ode ulak i predade listak.
 Pomno čita oče gvardijane
 Tiho reče: glas je ovi s neba.
 Gospa u Sinj otputovat mora!
 Pa dozovnu braću redovnike:
 Braćo moja, kazat ću vam tajnu:
 Nije ovde za nas boravljenje!
 Zavladao lacmanluk narodom,
 Stiskao ga, ne da mu dahnuti,
 Nas se boji kao crna vraga,
 Da mi ne bi osvojili narod,
 I da vlast mu ne bi istrgnuli.
 Špijuni nas uzastopce slijede,
 I gledaju s kime govorimo,
 Tuže Mletcim zloglasne bunžije!
 Stiska, braćo, dušu u prsima
 A duša nam odahnuti traži,
 Traži zraka i svete slobode.

Sa Turcim je ljuto i krvavo,
 A s Mlečanim savezan se ćutiš,
 U duševna nemila putila.
 Kud se đede o slobodo sveta?
 Tek ti živeš u gorici crnoj!
 Al još gore sada nam se sprema,
 Hoće silom mletačka gospoda,
 Da u Mletke odnesu nam Gospu!
 Da njom rese ponajljepšu crkvu!!
 Kad to saznah – prodoše me srsi.
 Tri su noći spavati ne mogu,
 Već se mislim što ću i kako ću.
 A sada sam jedinu namislio,
 Natrag u Sinj! nikamo drugamo!
 Narod čezne za majčinim likom,
 Od tuge će za njom izčeznuti!
 Tako piše Josko vojevoda.
 Sad na pos'o dati nam se treba:
 Kada suton nad Marjan se spusti,

Gospoda će na zabave poći,
 A težaci trudni u ložnice.
 Poći ćemo mi u noću crnu,
 Dajuć pozdrav Splitu bijelomu,
 Pletikosić nek ostane sami
 I kad bude noći o ponoći:
 Uzmi sliku i oprezno gredi.
 Da te nebi kogod opazio,
 Da ti sliku nebi ugrabili.
 Ako budni stražar opazi te,
 Reci: idem, bolesnik me zove,
 Vjerovat će i neće te smesti.
 Mi u Sinju skupit ćemo narod,
 U susrete Gospi ćemo doći.
 Tako reče oče gvardijane,
 Tako reče i tako je bilo.
 On večerom s braćom pobjegao,
 Sam ostao Pletikosić fr' Ante.
 On ne sniva sanku ugodnoga,

Već pogleda Klisu kamenomu,
 Hoće l' lice ukazat vlašići,
 I otvorit pute putovanju.
 Pa već eto sinuše sićušni,
 Jedva ih je iščekao fr' Ante.
 Pobožno se tri put prekrstio,
 Uzeo je sliku plemenitu,
 I bosonog preko Splita pređe.
 Na vratim ga opazi stražaru,
 Iz daleka na njega povika:
 Tko si sada u to doba gluho?
 „Misnik-frafar — idem na bonika!“
 Prosto! Prosto! odvрати stražaru,
 A fr' Ante se put Solina dade.
 Solin spava — prevali ga brzo,
 Pa se hvata Klisa kamenoga,
 Na njemu je odmor napravio.
 Gleda otlen u nebesa plava.
 Na njem sitne probljeđuju zvijezde,
 Put spravljaju bijelomu danku.
 Gleda dolje niz divno prodolje,
 Još uz Marjan bijeli Splita spava.
 On mu veli: spavaj Splita grade,
 Spavaj slatko na mekim dušecim.
 Kada danas ograne ti sunce,
 Ugledat ćeš na Marjanu dvore,
 Bez molitve i života puste,
 Odnešeno dragocjeno blago,
 Ti dostojan nebijaše njega!
 Majko: mila, sada blagoslovi,
 Naš u Splitu rodoljubni narod,
 Daj mu, majko, nek steče slobodu!
 Nek mu tuđin ne ispija dušu!
 Pa podiže sliku čudotvornu,
 Križ napravi vrhu Splita grada,
 I napred se putovanju dade!
 Na Radošić — a granulo sunce! —
 Ima sada oko šta viditi,
 Pusti narod iz Cetine cijele,
 U susrete izletio majci!
 Pred njima je oče gvardijane,
 U crkovno zaogrnut ruho,
 Oko njegov su braća redovnici,

A Joskane četi zapovijeda,
 Od momaka rumenih jabuka,
 Svi u pirnom, kićenom odijelu,
 I za pasom svijetlim dževerdanom!
 Dok poviri Pletikosić fr' Ante,
 Uzdah vinu iz pobožnih grudi:
 O prečista, o presveta majko,
 Nisi djecu odbacila svoju,
 Ti se vraćaš u njihnu sredinu!
 A svim suze teku od milinja —
 Slatke suze — s pobožnog su čustva!
 Primi sliku oče gvardijane,
 Četi Joskan zapovijedi daje,
 Prolamaju puške kroz oblake,
 Pa veselje neiskazno biva.
 Puške svrše — pjesma se ozivlje:
 Mila majko, majčice,
 Evo tvoje dječice.
 Sirote smo sinje bili,
 Ne gledasmo lik tvoj mili.
 Pošla k moru majka nami,
 Mi ostasmo u suzami.
 Gledali te noću danju,
 Čekali te u plakanju.
 Sa srca se uzdah vio,
 K sinjem moru dolazio,
 Kucao ti na te grudi
 Dijete tužno majku budi:
 Probudi se, majko mila,
 Djeca su te zaželila!
 I budi se majka naša.
 Grad ostavlja velikaša.
 Vratila se opet k nama,
 Sreća nam je u dušama!
 Oh berite sitno cvijeće,
 Što ga daje pramalječe:
 Cvijećem pute posipljimo.
 Od ljubavi svi gorimo,
 Neka cvijećem majka gazi,
 Neka uzdah k njoj uzlazi:
 Majko mila majčice,
 Evo tvoje dječice,
 Ti si opet došla amo,

Nikomu te mi nedamo,
 Nek nam i smrt stoga prijeti
 Za te ćemo umrijeti.
 Tako napred na izmjence slijedi
 Na tri mjesta do bijelog Sinja,
 Djevojčice nanijele su cvijeća,
 Na nj gvardijan postavljao Gospu,
 Da' blagoslov na četiri strane,
 Puk pobožni razgrabio cvijeće,
 Čuvat će ih od grdnih uroka,
 I od sila nevidljivih crnih.
 Pa kad došli pod kamenu tvrđu,
 U crkvicu uđe gvardijane,
 Stavi Gospu na njeno prijestolje,
 Pa svem puku progovori riječi:
 Mili puče — čas je sretan za te,
 Vрати vam se sa primorja majka!

I nikad vas ostaviti neće!
 Njeno oko na vas će gledati,
 Njena ruka milost će sipati,
 Biti će vam najmilija majka!
 Kada napast napane vas koja,
 Kada tuga vaše srce tišti,
 Kada bola uhvati vas ljuta,
 Pohrlite ovoj miloj majci!
 Vi obranu u njoj ćete naći!
 Utješjenje u njoj ćete naći!
 Ozdravljenje u njoj ćete naći!
 Djeco draga dječica budite,
 Uvijek dobra, uvijek njojzi vjerna!
 Opet puške svijetle zaoriše,
 Digoše se opeta uzdasi:
 O presveta o prečista majko,
 Čuvaj, brani, pazi djecu svoju!